

զարդն են . միայն Հռոմ քաղաքին ճամբաները ժ. դարէն առաջ ալ միշտ գեղեցիկ էին :

Սուրբարար կրկարծուի թէ հիմակուան քաղաքներուն մէջ ամենէն առաջ սալայատակ շինուած քաղաքը Փարիզն է . բայց ստոյգ է թէ Սպանիայի Վորտովա քաղաքը 850^{էն} սալայատակ եղած էր , իսկ Փարիզ քաղաքին համար կը պատմեն թէ Փիլիպպոս () գոստոս թագաւորին աւտենը սալայատակ եղաւ անբաւ ծախքով , 1184^{էն} . և հին լուտետիա¹ անունը՝ ան ատեն փոխուեցաւ , ու Փարիզ ըսուեցաւ :

Վաղղիայի գլխաւոր քաղաքներուն շուտ մը հետեւեցան ուրիշ քաղաքներ ալ . 100 տարի ետքը Փիլիպպոս Յանգուզն ըսուածը 1282^{էն} հրաման հանեց որ ամէն տնուոր իրեն տանը դիմացը աւէ մաքրէ իր ծախքով . բայց աս հրամանը շատ առաջ չգնաց , ու նորէն սկսան ճամբաները աղտեղութեամբ լեցուիլ : Ուստի 1609^{էն} որոշուեցաւ որ ճամբաները մաքրելը հասարակաց ծախքով ըլլայ , և քաղաքական տեսչութիւնը մասնաւոր փոյթ ունենայ աս բանիս վրայ . անոր համար գինիին վրայ տուրք մը դրուեցաւ :

Եգգի մը քաղաքականութեան աստիճանը կրնայ չափուիլ քաղաքներու ու գեղերու ճամբաներուն վիճակէն : () Ե որ քաղքի մը ճամբաները սալայատակ չեն , կը նշանակէ թէ ան քաղքին բնակիչները բարբարոս կամ խեղճ մարդիկ են :

¹ Վասն զի Lutum (ուսկից ելածէ Lutetia) լատիներէն քիւլ կը նշանակէ . և ասանկ կոչեր էին քաղքին անունը՝ տղմով լեցուն ըլլալուն համար :

ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՒՏԵՐ

Բաղադրեալ բծերը հանելու դեղեր :

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ Կ'ըսուին բծերը՝ երբ որ քանի մը տեսակ նիւթէ առաջ եկած են :

Վառքի լիսեռներուն եղէն առաջ եկած բծերը , որ բաղադրած են ճարպով ու երկրթի սև ժանդով , ուրիշ կերպով չեն մաքրուիր՝ բայց եթէ վերի նիւթերովը որ ճարպ հանելու համար ըսինք , ինչպէս են սապոն , հող , եզան լեղի , գինիի տորտ ու շաքարի թթուութեամբ . բայց աս բծերը հանելու ատեն՝ առաջ ճարպը հանելու է , ետքը երկրթի ժանդը :

() Երբ բծերը հանելու համար՝ տաք ջրով լուա , ու սապոնով աճրուէ , յետոյ փոշի դարձած գինիի տորտ գործածէ՝ վերի ըսածնուս պէս :

() Երբ բիծը երբոր նոր է՝ նախ մաքուր ջրով լուա , յետոյ սապոնոտ ջրով : Վիտրոնի ջուրը երկաթային մասունքը դիւրաւ կը ջնջէ . բայց երբոր բիծը կը հիննայ , երկաթային մասունքը ոչ միայն կտաւին ներսերը թափանցած կ'ըլլան , հապա նաև ժանդ ալ կը կապեն . ուստի միայն շաքարի թթուութեամբ կրնայ զանիկայ լուծել : Վիտրոն ալ խիստ դիւրաւ կը ջնջէ թանաքի բծերը , բայց գունաւոր կտաւներու վրայ պէտք չէ գործածել . վասն զի շուտով կ'ապականէ՝ երբոր բուսական ներկ ըլլայ :

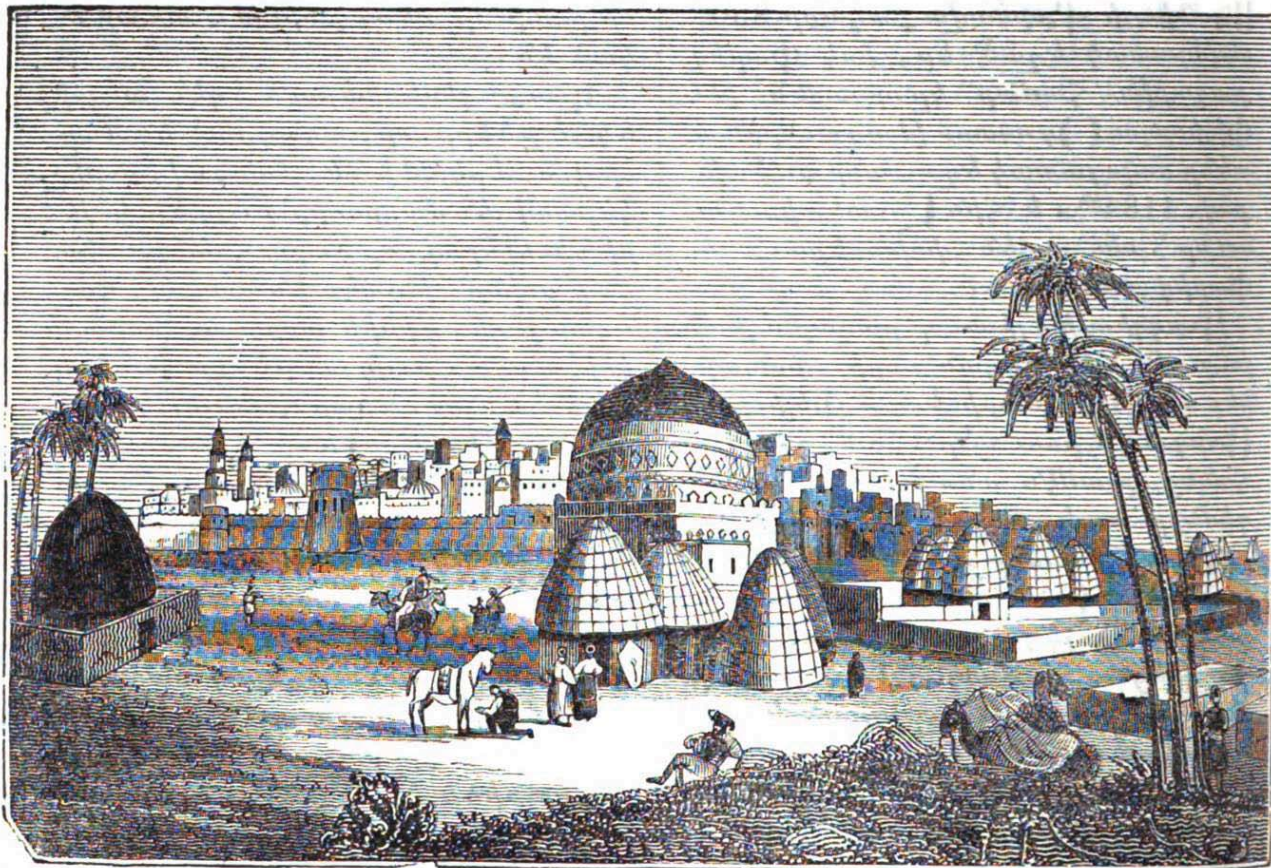
() Նուրի ու վառարանէ՝ կաթած ջրին բիծը հանելու համար՝ նախ սապոնի ջրով լուա , յետոյ բւեկնի ոգիքով աճրուէ . ասով ալ չեղէնէ՝ շաքարի թթուութեամբ գործածէ :

Խոստի բծերը հանելու համար 30 կամ 40 աստիճանի տաք սապոն ջրով լուա . յետոյ ծծումբը պրէ , ու անոր ծուխին բռնէ բժաւոր տեղերը :

Չիբոլաթի բիծն ալխահուէինին | չէ, որովհետեւ ասիկայ այնչափ չկրպ-
պէս ըրէ. բայց ծծումբի ծուխ պէտք | չի լաթին վրայ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սոքա :

ԲԱՐԱՅԻ ԳԱԼԱՆԵՐՈՒՆ մէջ ա-
մենէն բարեբերը Եւքս ըսուածն է .
անոր համար հիններն ալ աս գալա-
ռիս անունը Եւքսանիկ Եւքսա գրե-
րէին : Եւքսեւք Եւքսին անունը շատ
հռչակաւոր է՝ անկէ ելած ազնիւ խա-
հուէին համար . իսկ Եւքսպացոց
մէջնոյն բերքին սպառնաւոր՝ անուա-
նի է Եւքս գալառին Սոքա քաղա-
քը . վասն զի աղէկ խահուէին իրենք
Սոքայի խահուէ կ'ըսեն :

Սոքա քաղաքը Կարմիր ծովուն
վրայի խիստ բանուկ նաւահանգիստ-
ներէն մէկն է . Եւքսպացիք ալ, և
մանաւանդ Եւքսիացիք, հնդկա-

ստանէն Եւքսպա անցնելու ատեն սո-
վորաբար Սոքա կը հանդպին ու ան-
կէ խահուէ կը վերցընեն : Եւքսին
կողմանէ ունեցած տեսքը ազուրէ
կ'ըսեն . բայց թէ որ մէջը մտնես՝ խեղ-
ճուածիւնը մէկէն աչքիդ կը զարնէ :
Տներուն շէնքը խիստ տկար է . և ո-
րովհետեւ ան երկիրը գետնաշարժ ալ
պակաս չէ, շատ վտանգաւոր բան է
անոնց մէջ բնակիլը : Պարիսպն ու
բերդերը այնպէս խախուտ ու բարակ
շէնքեր են որ քանի մը թնդանօթով
մէկէն կրնան փլել : () Դը չէր չէր մա-
ցուելու տաք է, ճանճը ու փոշին
խիստ շատ, գետինը չոր, ջուրը լե-